

הזדמנויות לקידום הנגישות במכרזים ממשלתיים מן הכוח אל הפועל

אסף אלה

מנהל אסטרטגיה ומגזר
ציבורי, אלעד דאטה

לשעבר ארכיטקט ראשי,
משרד העבודה

מי אני

- בן 50 (עוד מעט...), אב לארבעה, פעיל חברתי, מתנדב...
- מנהל אסטרטגיה ומגזר ציבורי בחברת אלעד דאטה
- לשעבר ארכיטקט ראשי במשרד העבודה ומוביל טכנולוגי במשרד הרווחה.
- כתיבת מכרזים, ניהול התקשרויות, בחינת ספקים, השתתפות בוועדות מכרזים, ועדות היגוי ועוד.
- עצמאי ובעל חברה בעבר בתחום הבינה העסקית
- לשעבר מנהל Presales בחברת BI גלובאלית EMEA+APAC.
- מגוון תפקידים טכנולוגיים (פיתוח, ניהול, ייעוץ)

נושאים לדיון

- מטרת הדיון
- המגזר הציבורי
- חוק חובת המכרזים וסוגי התקשרויות
- התהליך המכרזי
- מן הכוח אל הפועל
- הממשקים
- הצעת הערך

המגזר הציבורי

- הרכב

- הרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת (והגופים הכפופים)
- רשויות מקומיות
- חברות ממשלתיות, גופים סטטוטוריים ותאגידיים בשליטה של גופים ברשויות לעיל
- מלכ"רים במימון ממשלתי

- היקף

- 550-650 אלף עובדים, לא כולל מע' הבטחון. (משתנה)

מאפייני המגזר הציבורי

- רגולציה מוגברת
- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998
- חוק חופש המידע
- חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992
- מיעוט שינויים
- כוח להוביל סטנדרטים
- היקף רכישה גדול מאוד (19 מיליארד ש"ח ב-2015)

חוק חובת המכרזים, התשנ"ב – 1992

- "המדינה, כל תאגיד ממשלתי, מועצה דתית, קופת חולים ומוסד להשכלה גבוהה לא יתקשרו בחוזה לביצוע עיסקה בטובין או במקרקעין, או לביצוע עבודה, או לרכישת שירותים, אלא על-פי מכרז פומבי הנותן לכל אדם הזדמנות שווה להשתתף בו."
- "(החל מיום תחילתו של תיקון מס' 14): המדינה, כל תאגיד ממשלתי, תאגיד מקומי, מועצה דתית, קופת חולים ומוסד להשכלה גבוהה לא יתקשרו בחוזה לביצוע עיסקה בטובין או במקרקעין, או לביצוע עבודה, או לרכישת שירותים, אלא על-פי מכרז פומבי הנותן לכל אדם הזדמנות שווה להשתתף בו."

הצעות לתיקון חוק חובת המכרזים

- "לא יפלה עורך המכרז בין מציעים מחמת הורות, גיל, מעמד אישי, נטיה מינית, מין, מוגבלות השקפה או חברות, ארץ מוצא, לאומיות, דת, גזע, לקות פיסיית – "מוגבלות", בסעיף קטן זה; במפלגה בחוק שוויון זכויות נפשית או שכלית כמשמעותה 1998-התשנ"ח, לאנשים עם מוגבלות

הצעות לתיקון חוק חובת המכרזים

[נספח נומרי: 572168]

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת
דב חניגו
אניגו עודה
עאידה תומא שלימאן
יוסף ג'בארין
עבדאללה אבו מערוף

2478/20/פ

הצעת חוק חובת המכרזים (תיקון – חובת ייצוג הולם לאנשים עם מוגבלות), התשע"ו–2016

תיקון סעיף 3א¹. בחוק חובת המכרזים, התשנ"ב–1992,¹ בסעיף 3א(א), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) העדפה בשל התחייבות לייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות, לרבות קביעת דרישה לייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות כתנאי להשתתפות במכרז ולרבות קביעת דרישה כאמור בהתקשרויות המבוצעות שלא באמצעות מכרז; בפסקה זו –

"ייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות" – לרבות העדפת העסקתם או קידומם של אנשים עם מוגבלות, שהם כישורים לתפקיד או למשרה ושהם בעלי כישורים דומים לכישוריהם של מועמדים אחרים לתפקיד או למשרה; "אדם עם מוגבלות" – כהגדרתו בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998.²"

דברי הסבר

שעור התעסוקה בקרב אנשים עם מוגבלות, ובמיוחד אלה עם מוגבלות חמורה, הוא נמוך במיוחד בחשוואה לאנשים ללא מוגבלות. הצעת החוק נועדה להוות עוד נדבך בחקיקה הקיימת אשר מטרתה להעניק הזדמנות הוגנת ושווה לשילובם של אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה החופשי ובחברה בכלל. החלת עיקרון של הפליה מתקנת בחוק היא הערובה לשינוי ולפתירת השערים להעסקת אנשים עם מוגבלות ולשילובם בשוק העבודה ובחברה. גם ועדת לרון, בדוח משנת 2005 (דוח הוועדה הציבורית לבדיקת ענייני הנכים ולקידום שילובם בקהילה (יו"ר: השופט אפרים לרון) (מדינת ישראל, 2005)), המליצה לקבוע מנגנון התניה של השתתפות במכרזים המתפרסמים מטעם המדינה וטעם גופים

¹ ס"ח התשנ"ב: עמ' 114.
² ס"ח התשנ"ח: עמ' 152.

ציבוריים בהעסקת אחוז מסוים של אנשים עם מוגבלות מתוך כלל העובדים, במסגרת חוק חובת המכרזים.

הצעת החוק נועדה לתג. תמריץ למעסיקים להעסיק אנשים עם מוגבלות באמצעות מתן יתרון במכרזים לעסק המעסיק אנשים עם מוגבלות. חוק חובת המכרזים, התשנ"ב–1992 (להלן – החוק), הוא המקום הטבעי להטמעת תהליכים ליצירת שוויון מהותי באמצעות הפליה מתקנת לאור סעיף 2ב לחוק, המקנה יתרון לעסק בשליטת אישה, ולאור סעיף 3א לחוק המעניק העדפה של תוצרת הארץ, העדפה בשל התחייבות לשיתוף פעולה עסקי בינלאומי או לרכש גומלין בינלאומי והעדפה של תוצרת מאזורי עדיפות לאומית.

הצעת החוק נוסחה בסיוע עמותת "ידיד – מרכזי זכויות בקהילה".

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חבר הכנסת ציון גנגאו וקבוצת חברי הכנסת (2347/18/פ), על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת איציק שמולי וקבוצת חברי הכנסת (1383/19/פ), ועל שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת איציק שמולי וקבוצת חברי הכנסת (1381/20/פ) ועל ידי חברת הכנסת נורית קורן וקבוצת חברי הכנסת (1568/20/פ).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
א' בשבט התשע"ו – 11.1.16

התהליך המכרזי - סוגי ההתקשרויות

- מכרז מרכזי
- התקשרות עד 50 אש"ח
- דירוג, עד 3 הצעות בהתאם לסכום
- אפשרות הרחבה חד פעמית
- אחת לשנה, לספק.
- מכרז רגיל – פומבי, מוגבל, סגור.
- מכרז מסגרת
- תיחורים
- "ספק יחיד" – פטור ממכרז
- התקשרויות דחופות

התהליך המכרזי - גורמים מעורבים

- מינהל הרכש הממשלתי באגף החשב הכללי, משרד האוצר
- ועדת המכרזים המשרדית
- מנכ"ל, חשב ויועץ משפטי, או נציגיהם.
- פטור עד 150 אלף (50 אלף לחידוש התקשרות)
- ועדות פטור משרדיות
- אין למנות נציג
- בין 150 אלף ל4 מיליון ש"ח
- ועדות פטור בין משרדיות
- ועדת הפטור המרכזית
- החשב הכללי במשרד האוצר, היועץ המשפטי למשרד האוצר, או נציגיהם
- מעל 4 מיליון ש"ח.

מפ"ל האיכות

מסמך פנימי לבדיקה או מסמך קריטריונים הנלווה למפרט.

- מפ"ל מגדיר את אופן בדיקת ההצעות במכרזים ואת סיכומן.
- תפקיד המפ"ל הוא להנחות את צוות הבדיקה בעבודתו
- להסדיר מראש את הפרמטרים העיקריים של תהליך בדיקת הצעות ספקים ולמנוע מצב שבו פרמטרים אלה נקבעים במהלך הבדיקה
- מפ"ל מגדיר נושאים, כגון תנאי סף, סולם הציונים, משקלות, תבחינים, אופן סיכום התוצאות, הצגתן לפני הגורם המחליט ועוד.

מן הכוח אל הפועל

- הרחבת מפ"ל האיכות
- ניסוח סעיף הרחבה מוסכם וסטנדרטי
- מעורבות בצמתי קבלת החלטות
- שירות בחינת הצעות עבור הועדות
- חקיקה
- קביעת סעיף ההרחבה בחוק
- חיוב עירוב השיקול בתהליך וחובת נימוק במקרה של החסרת הסעיף.
- שיקוף
- חיוב חשיפת הליכים ללא צורך בצידוק (על פי חוק חופש המידע)

דוגמת נספח

- א. המשרד נדרש לעמוד [בדיון נגישות רב](#) עבור אותו האינטרנט [ומעט יותר](#).
- ב. בעת פיתוח שינויים ושיפורים של מערכות קיימות, נדרש לשמר את היכולות הקיימות לעמידה בתקן הנגישות.
- ג. בעת פיתוח מערכות חדשות יש צורך לשלב את העמידה בתקן במהלך האפיון והפיתוח וכן לקבל אישור ממורשה המשרד לנושא הנגישות טרם עליית המערכת לאוויר.
- ד. הספק מתחייב לעמוד בסטנדרטים לפיתוח, המחייבים את המשרד, כפי שיימסרו לו לאחר זכייתו במכרז, ע"י צוות ממשק המשתמש.
- ה. הספק נדרש לעמוד בהנחיות אבטחת מידע כמפורט במסמכי המכרז ונספחיו ובהתאם להנחיית המשרד.
- ו. הספק יידרש לקבל מצוות ממשק המשתמש, אישור על תקינות התוצרים ועמידתם בסטנדרטים של המשרד, במהלך שלבי הפרויקט הבאים: אפיון, עיצוב ופיתוח.
- ז. עם סיום הפיתוח הספק יידרש לעמוד בבדיקת תקינות ממשק משתמש בדפדפנים שונים בגרסתם העדכנית, פורמט HTML תקני, שתבוצע ע"י נציג צוות ממשק משתמש והוא מתחייב לבצע את התיקונים שיידרשו, לפני סיום כל שלב.
- ח. הספק מתחייב שכל רכיבי ותוצרי המערכת המפותחת יהיו בהתאם לחוק הנגישות ותקנותיו, ובהתאם להוראות נציבות הנגישות והוראות המשרד בנושא זה.
- ט. תקן הנגישות המחייב את המשרד הינו ברמה AA.
- ככל שמדובר באתרי אינטרנט, יישומי אינטרנט, אפליקציות סלולר ומסמכים דיגיטליים יש לעמוד בדרישות "[סימן ג' נגישות שירותי אינטרנט](#)" בתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התאמות נגישות לשירות התשע"ג 2013
- אתרי אינטרנט בהתאם [לח"מ: 5568](#) המבוסס על מסמך הנחיות [WCAG 2.0](#) לרמה AA ובכפוף לשינויים שבוצעו [בח"מ: 5568](#).
  - אפליקציות סלולר – בהתאם לאפשרויות נגישות של יצרני מערכות הפעלה IOS או אנדרואיד ובכפוף לקריטריונים הרלוונטיים ממסמך WCAG 2.0 לרמה AA.
  - מסמכים דיגיטליים: אפשרויות הנגישות הסבירות שניתנו לביצוע במסגרת התוכנה שבה נוצר או נערך המסמך.
  - מאחר ואין תקן נגישות למסמכים דיגיטליים, נהוג למעשה להגיש מסמכים דיגיטליים בהתאם להוראות היצרן לעניין יצירת מסמכים דיגיטליים נגשים. גם Word וגם Adobe מאפשרות להגיש מסמכים דיגיטליים.
  - הקשר לקריטריונים להצלחה ב WCAG 2.0 לרמה AA הוא למעשה באפשרויות של התוכנות לבצע התאמות נגישות ברוח הנחיות WCAG 2.0.
  - לדוגמה, אם קריטריון 1.4.3 מדבר על ניגוד מינימום בין טקסט לרקע, אז יצרניות התוכנה צריכות לאפשר שימוש בצבעים העומדים ביחס ניגוד זה.
  - יש שני קריטריונים העוסקים בכותרות ויצרניות התוכנה בהתאם מאפשרות להוסיף כותרות היררכיות למסמכים.
- י. תוצרי הספק נדרשים להיות [הספונסיביים](#) והיו מותאמים לעבודה בדסקטופ, [טאבלט](#) ומובייל אלא אם יוגדרו אחרת ע"י המשרד בשלב [האפיון](#) המפורט.
- יא. המשרד רשאי להגדיר תוצרים אשר נדרש והיו מותאמים לעבודה ב[טאבלט](#) ואו מובייל זאת על פי הצורך ודרישות המשרד כפי שיקבע בשלב [האפיון](#).
- יב. הספק יידרש לעבוד בסטנדרטים הנהוגים במשרד לפיתוח מסכים בסביבת אינטרנט.
- יג. מצ"ב דוגמה ל- look & feel של מערכת OL לנושא שקיפות [קישור לאתר](#)]. הספק נדרש

גורמים מעורבים

- נציבות שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים
- לשכות משפטיות
- מינהל הרכש, החשב הכללי, משרד האוצר
- מנכ"לי משרדים